

Hugo a Sally se baví o vzdáleném provádění auditu v důsledku COVID-19

1. Důvěryhodnost dokumentů obdržených elektronicky

Ahoj Sally, teď mi volal finanční ředitel našeho dlouholetého klienta, že nás u nich kvůli stávající epidemiologické situaci vůbec nechtějí. Prý nám vše pošlou elektronicky. Navíc většina jejich zaměstnanců má home-office, takže stejně nejsou v kanceláři.

Souhlasil jsem, co jiného mi zbývá.

A co ty na to?

A myslíš, že jsi schopen provést audit takto vzdáleně?

V dnešní době? Jasně.

A jsi si jistý, že kvalita a věrohodnost zaslaných elektronických dokumentů je stejná jako těch, které ti dá klient přímo? A že tak dostaneš všechny informace?

No, všechny faktury už mají stejně naskenované v systému, dělají to tak roky. I v předchozích auditech jsem je viděl jen na monitoru.

To ale neměli čas s nimi jakkoliv manipulovat. Když jim ale dopředu pošleš seznam faktur, které chceš vidět, mají prostor je před odesláním upravit. Anebo třeba jen nenaskenují přílohu, ve které jsou důležité informace k pochopení té faktury.

To mě nenapadlo. Já bych si tedy zajistil přímo přístup do systému. Pokud by mi ho nedali, třeba bych si ověřil pravost tím, že část požadavků nepošlu předem, ale budu chtít ukázat namátkově některé faktury přes sdílenou obrazovku on-line?

Ano, to by bylo možné řešení. Vždy záleží na vyhodnocení rizik u dané položky a na vyhodnocení spolehlivosti procesu, jak se faktury do systému dostanou, a integrity systému, to znamená jestli je nebo není možné je následně upravit nebo vyměnit.

Jasně, když budu mít vysoké riziko podvodu, pak budu chtít víc věcí vidět přímo on-line, ověřit následně v originále nebo ověřit z více zdrojů, například externími confirmacemi.

Souhlasím. Taky rozlišuj důležitost dokumentů. U běžných faktur, o kterých jsme se bavili, nemusí být poskytnutí v elektronické podobě problém. Spíš bych byla opatrná u jiných klíčových dokumentů, jako jsou například klíčové smlouvy o financování, zásadní obchodní smlouvy, potvrzení o finanční podpoře a podobně. Jestli přijmeš elektronickou kopii jako dostatečnou je nakonec vždy věcí tvého úsudku, který bys měl zdokumentovat.

Hugo a Sally se baví o vzdáleném provádění auditu v důsledku COVID-19

2. Vzdálené porozumění procesu a kontrol

Sally, když se s těmi lidmi neuvidím osobně, lze například postupy pro pochopení procesu a ověření implementace kontrol, popřípadě testování jejich provozní účinnosti, provést on-line pomocí videohovorů s více zaměstnanci nezávisle na sobě?

Popis procesu přes videohovor určitě získat lze, i když třeba u prvoročního klienta to bude hodně náročné. Složitější to ale bude s ověřením implementace, tedy toho, jestli ve skutečnosti vše funguje tak, jak bylo popsáno.

Můžou mi nasdílet obrazovku systému a ukazovat, jak to v něm funguje.

Jasně, ale ne vše, co bys jinak získal pozorováním, dotazováním a inspekcí, jde ukázat on-line. Třeba fungování skladů nebo různé sdílení dat. Navíc pro testování kontrol to asi úplně stačit nebude. Kde vezmeš jistotu, že ti ukazují produkční a ne testovací prostředí systému nebo že tak systém funguje vždy?

Ty jsi hrozně podezíravá, Sally.

Ale to je přece základ auditní profese, ne? Profesní skepticismus. V dnešní době má vedení daleko větší motivaci k podvodům. Buď mohou chtít zlepšit výsledky, nebo si třeba vytvořit polštář pro příští období. A kde je motivace, cesta se skoro vždy najde.

Takže prvotně se musím soustředit na vyhodnocení rizika podvodu u daného klienta a nastavení vnitřního kontrolního systému. Podle toho se teprve rozhodnu, jestli je vzdálený audit akceptovatelný nebo ne.

Přesně tak. Omezení auditorovy činnosti by v případě, že není možné získat dostatečnou a spolehlivou důkazní informaci jinými prostředky, vedlo u materiálních položek k modifikaci výroku.

Hugo a Sally se baví o vzdáleném provádění auditu v důsledku COVID-19

3. Změny v procesech

Uff, zjistil jsem, že se toho u klienta v důsledku COVIDu hodně změnilo, a to nejen v číslech.

To se celkem dalo čekat.

Řada procesů se v průběhu roku automatizovala nebo se stala více závislou na IT. Schvalování probíhalo jen pomocí e-mailů, protože zaměstnanci pracovali z domova. Standardní kontroly nefungovaly. Prostě to nešlo dělat jinak.

A co to pro tebe znamená?

Mám zdokumentované, jak to kdy fungovalo. Tam, kde došlo k významným změnám nebo výpadku kontrol, jsem se rozhodl na kontroly nespolehat a testovat vše pomocí testů věcné správnosti.

Dobrá úvaha, test kontrol by asi stejně ukázal, že kontrola nebyla funkční. Ale to, že věci nefungovaly standardně, má daleko širší dopad.

Jako i na audity, kde se na kontroly nespolehám?

Ano, zvyšuje se totiž přirozené riziko nesprávnosti. Nebo se objevují nová rizika, která dříve u klienta nebyla.

Vlastně jo. Tím pádem je třeba získat více důkazních informací, třeba prostřednictvím výběru větších vzorků.

To je jedna z možností. Pokud ale ta nestandardní situace trvala jen po nějaké ohraničené období, můžeš také populaci rozdělit a přistoupit k testování různě v různých obdobích. Část období s nízkým rizikem budeš testovat jinak než tu s vyšším rizikem.

Hugo a Sally se baví o vzdáleném provádění auditu v důsledku COVID-19

4. Inventura

Sally, já se z té dnešní situace zblázním. Nechtějí mě pustit ani na inventuru. A to jsem jim řekl, že přijdu v respirátoru.

Jak už jsem ti říkala, je třeba získat dostatečné a vhodné důkazní informace a nelze se kvůli omezením ze strany vedení spokojit s důkazními informacemi, které jsou méně přesvědčivé.

A dá se to vyřešit nějak jinak než modifikací výroku? Vždyť účast auditora na inventuře zásob, které jsou z pohledu účetní závěrky materiální, je dle ISA povinná.

Správně. Účast totiž není jen o počítání vzorku, ale zejména o pozorování procesu inventarizace, kterou provádí klient, a pozorování stavu zásob. To vše slouží k vyhodnocení výše rizika, které se na úrovni jednotlivých tvrzení u zásob vyskytuje.

Takže kdybych si dojel vzorek zásob spočítat já sám někdy později, nestačilo by to?

Samo o sobě ne. Navíc je to varianta, kterou ISA uvádí pouze v případě, že ses nemohl inventury zúčastnit z nenadálých důvodů. To by bylo třeba v případě, že by účast byla po určitou dobu omezena například uzavřením dané oblasti z důvodu karantény.

Hmmm, a co tedy s tím?

Omezení auditních procedur ze strany vedení významně zvyšuje riziko u dané položky. Ne vždy to musí vést k modifikaci výroku, ale pokud není možné provést alternativní procedury, které vyšší riziko pokryjí...

A co třeba kdybych se zúčastnil vzdáleně pomocí videohovoru?

To je jistě možná varianta, ale má svá úskalí. Musíš být schopen ujistit se o autenticitě přenosu, takže je třeba sklady klienta znát z předchozích návštěv. Sklady by měly být také dobře organizovány.

A když je tohle splněno, tak bych si asi měl dávat pozor, aby mi přes video ukazovali vše, že?

Správně. Je třeba mít videopřenos pod kontrolou. Natáčet by měl někdo od klienta, kdo je nezávislý na inventarizační komisi i účtárně a nemá nic společného s vedením skladu, a měl by se přesně řídit tím, co ty mu řekneš.

A musím následně ještě jet do skladu počítat sám, nebo to můžou spočítat za mě při videopřenosu?

Tak na to ti neodpovím. Vždy záleží na tvém profesním úsudku, jestli tato alternativní procedura poskytuje dostatečnou důkazní informaci k pokrytí identifikovaného rizika, nebo ne.